

essències culturals de cada una de les cultures que en formen part, hi ha gent que lluita dia a dia perquè no es perdin els trets distintius particulars, els quals ens fan diferents d'uns i ens uneixen amb tants altres.

Marta Pi Vázquez

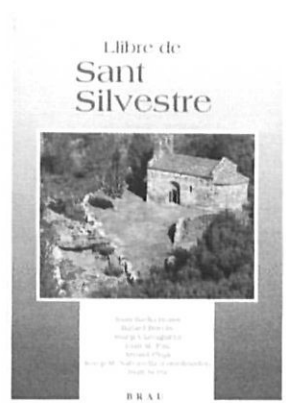
El llibre de Sant Silvestre

BADIA-HOMS, J.; BORRÀS, R.; CLAVAGUERA, J.; PAU, J. M.; PLUJÀ, A.; SALVATELLA, J. M. (coordinador); SERRA, J.

Llibre de Sant Silvestre.
Edicions El Brau,
Figueres, 2005.

La recuperació del patrimoni no es pot limitar a la que els restauradors realitzen sobre els objectes físics, com edificis, escultures o pintures. És molt més que això. No podem oblidar les tradicions no materialitzades de generacions de persones que ens han precedit i que han configurat la vida d'un lloc. Uns objectius que ultrapassen l'abast dels tècnics de l'administració i que només la voluntat popular pot recobrar.

En aquest sentit és reconfortant llegir el *Llibre de Sant Silvestre*, pel que suposa d'intencionalitat en la recuperació integral del patrimoni d'un territori. En aquest cas, el que tots havíem conegut amb el nom de *Valleta*. Un d'aquests projectes no

escrits, no formalitzats, però que es troba rere la voluntat de cada un dels membres dels Amics de Sant Silvestre, agrupació que va començar per recuperar el record de l'església d'aquest nom, ja fora de culte, arranjar el camí des de Llançà i organitzar un aplec que s'inicià el segon diumenge de maig de 1980. Alguns dels fruits d'aquesta iniciativa van ser la restauració de l'edifici per la Diputació de Girona, inaugurada el 1983, i una contínua millora de l'entorn que es materialitza a cada aplec. El llibre, a la fi, no suposa més que un esglaó en aquest procés.

No és el resultat d'una obra unitària, sinó la juxtaposició de set visions complementàries. Joan Badia-Homs hi aporta la seva reconeguda erudició per situar l'origen de l'església en el món medieval i hi afegeix, també, algunes llegendes antigues sobre el papa Silvestre I. Josep Clavaguera ens dona una completa imatge de la vida parroquial, molt important en les comunitats de la Catalunya tradicional, fins a la seva decadència i abandó definitiu. Arnald

Plujà fa un persuasiu estudi sobre l'etimologia del nom, recuperant el topònim *Balleta* en substitució de l'actual *Valleta*, i sobre la vida a la vall en temps moderns i contemporanis. Joan Serra ens explica tota l'obra realitzada pel col·lectiu Amics de Sant Silvestre. Rafael Borràs fa una semblança de l'obra de l'escultor Guillem Duran, autor de la imatge de sant Silvestre que va donar a l'església en el transcurs del VI Aplec. Joan M. Pau recupera la llegenda apòcrifa, de temps medievals, sobre l'església. Finalment, Josep M. Salvatella hi afegeix una sèrie de notes al marge sobre diferents aspectes de la vida i les tradicions de la vall.

El conjunt podria semblar tècnicament poc homogeni. Fins i tot, estilísticament desigual. Però és justament aquesta diversitat la que millor sap transmetre aquest punt de rauxa de set autors diferents representant la il·lusió en la feina de tot un col·lectiu.

Per tot plegat, la població de Llançà s'ha de sentir cofoia, perquè tot i que està oberta al mar, que actualment li és font de prosperitat i d'orgull, no oblida les seves arrels terra endins, i s'ha esforçat per recuperar el patrimoni d'aquesta vall de Balleta (escriguem-ho així), una recuperació en la qual aquest llibre representa una nova fita que esperem que no sigui la darrera.

Àngel Bosch i Lloret

Arqueologia de la Guerra Civil

EJARQUE MONTESANO, Joaquim;
RUSTULLET NOGUER, Miquel.

El camp d'aviació de Martís. 1938-1960.

Consell Comarcal del Pla de l'Estany. Banyoles, 2004.
115 pàgines.

L'aviació sempre ha exercit un cert magnetisme sobre el comú de la gent. L'aviació, el 1938, quan es començà a construir l'aeròdrom del Pla de Martís, prop de Banyoles, era una arma bèl·lica relativament jove (s'ha dit que la nostra guerra civil i especialment la I Guerra mundial varen significar un camp de proves i un salt tecnològic important en aquest camp), i encara tenia un paper en el curs i accions de la guerra. Una aviació republicana, prou mitificada, subministrada per l'URSS, que es va veure superada ben aviat per l'aviació franquista, amb els seus potents aparells italians i alemanys, que propagaren l'horror dels bombardeigs a les ciutats.

L'exèrcit republicà en el curs de la guerra i a casa nostra, amb la col·laboració de la Generalitat i els ajuntaments, va arribar a construir, es diu, més de tres-cents camps d'aviació. A les nostres comarques cal que recordem el de Celrà –del qual el 1997 se'n publicà un llibre, obra d'Artemi Rossell–, que, juntament amb el Pla de Martís foren, sens dubte, els més importants de la província. Però també els

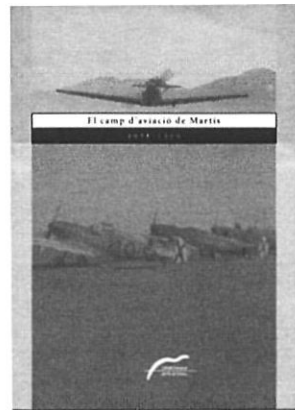
NOVETATS

- JUANOLA, Roser; CALBO, Muntsa; VALLES, Joan. *Educació del patrimoni: Visions interdisciplinàries. Arts, cultures, ambient*. Girona: Documenta Universitaria / Universitat de Girona, 2006. 90 p.
- JUHER, Montserrat. *Amb els braços oberts*. Girona: CCG Edicions, 2006. 100 p.
- La construcció d'habitatges a les comarques gironines: 1988-2005. Girona: Col·legi d'Arquitectes Tècnics de Girona, 2006. 19 p.
- LEO, Lluís. *Edge: Exposició*. Girona: Caixa de Girona, 2006. 52 p.
- MARTÍN I ROIG, Gabriel. *Castells del Baix Empordà*. Sant Vicenç de Castell: El Farell, 2006. 160 p.
- MINGUEZ, Joan. *Dies verges*. Girona: CCG Edicions, 2006. 248 p.
- MOLERO LLORET, Natàlia. *Nardo: Un torero d'Olot*. Girona: CCG Edicions, 2006. 108 p.
- NADAL, Josep M. *La llengua sobre el paper*. Girona: CCG Edicions, 2006. 160 p.
- PAIROLI, Miquel. *Exploracions. Notes i converses de literatura*. Girona: CCG Edicions, 2006. 220 p.
- PALOL, Miquel de. *Jueus*. Girona: CCG Edicions, 2006. 178 p.
- PERNAU, Gabriel. *Per terres d'Al·là*. Figueres: Brau, 2006. 417 p.
- PIÑERO SUBIRANA; RUBERT VILAR, Pau [coords.]. *Antologia de textos i exercicis per a la filosofia a baixillerat*. Girona: Documenta Universitaria, 2006. 320 p.
- PLANELLAS-WITZSCH DÖRFLER, Mark. *Un cercle virtuós: Ciutadania catalana per a un planeta cooperatiu*. Girona: CCG Edicions, 2006. 164 p.
- PRIETO, Pep. *La disfressa de l'indigent*. Girona: CCG Edicions, 2006. 116 p.
- RODÉS, Montserrat. *Immunitats*. Girona: CCG Edicions, 2006. 70 p.
- ROIG, Sebastià [textos]; PUIG, Jordi [fotografies]. *Roses*. Triangle Postals, 2006. 179 p.
- SALA, Jordi [coord.]. *De la Bíblia a Joyce: Onze obres del cànon literari*. Girona: CCG Edicions, 2006. 225 p.

de la Vall d'en Bas, Tortellà, Caldes de Malavella, Cassà de la Selva, Puigcerdà, Roses, Figueres, Verges, Vidreres, Vilajuïga..., alguns dels quals gairebé mai arribaren a funcionar.

El llibre *El camp d'aviació de Martís*, publicat el maig de 2004 pel Consell Comarcal del Pla de l'Estany, constitueix un estudi modèlic del que va ser aquest camp d'aviació, que tingué prou activitat a les acaballes de la Guerra Civil, i que després d'un parèntesi de recuperació a la postguerra, tornà a funcionar a partir del 1944 fins a l'any 1960, en una segona època, com a aeròdrom militar.

Durant aquests anys foren molts els soldats que passaren pel camp d'aviació en les diferents lleves, entre els quals cal recordar una bona munió de pilots russos. L'exhaustiu treball de Joaquim Ejarque i Miquel Rustullet no solament aporta una gran base documental (a destacar l'apartat de fotografies), de recerca i elaboració de plànols, i documentació armamentística, sinó que ens apropa als testimonis de primera mà: soldats de les lleves, treballadors i veïns del camp, que donen una intensa qualitat humana a aquest llibre, ben proveït d'anecdòtic. Les il·lustracions i les anàlisis de les restes que encara es conserven constitueixen una magnífica i ben documentada obra d'arqueologia

de la Guerra Civil i la postguerra. Atesa la influència que el camp del Pla de Martís tingué sobre els pobles veïns –Banyoles, Esponellà, Porqueres, Serinyà...– el llibre sobre aquest aeròdrom constitueix un bon treball d'història local, però que transcendeix certament, per la seva temàtica, l'àmbit comarcal.

Jordi Pujiula

L'ensenyament de les belles arts

SERRA, Jordi.
Les escoles menors de Belles Arts al Baix Empordà (1880-1939).
 XV Premi Pere Lloberas.
 Ajuntament de la Bisbal d'Empordà, 2005. 282 pàgines.

Mentre llegia amb interès l'estudi que ha elaborat Jordi Serra i Teixidor sobre l'ensenyament de l'art al Baix Empordà (1880-1939), em passava per la ment la

pel·lícula de la meua estranya relació amb l'estudi de l'art al llarg dels anys: de menut, a l'escola Joan Bruguera de Girona i més tard, a la universitat. A la facultat, la història de l'art restava al marge de les altres matèries –considerades aleshores fonamentals: l'econòmica i la social–, de les quals venia a ser una mena d'apèndix o d'il·lustració; quelcom hermètic i autònom. Es tractava de conèixer, selectivament i parcialment, la vida dels artistes, els moviments artístics (els *ismes*) successius, les seves obres, i saber-les identificar en les diapositives que ens passaven a l'aula. Ni tan sols aconseguíem desmuntar amb la mirada allò que els artistes havien expressat amb el llapis, la pintura o qualsevol altre material, a fi de compartir la seva experiència. És a dir que, a través de l'art, no vaig assolir cap nivell d'iniciació a l'educació artística. Ja fa un temps que he anat assumint que les belles arts van lligades als moviments socials i econòmics de cada període o etapa, condicionades tant per la tradició artística com per la ideologia estètica. En la investigació històrica local –un cop superada la història positivista, de fets, dates i dades polítiques– hem prioritzat els fets econòmics i socials i la seva interpretació. Però els treballs com el que aquí ressenyem ens ajuden a descobrir la importància, en una